

Το χρονικό ενός αθηναϊκού κτιρίου στον περιφερειακό του Φιλοπάππου

Τέσσερις όροφοι - ένα πέρασμα στην ιστορία και μια μετάβαση στο αθηναϊκό φως

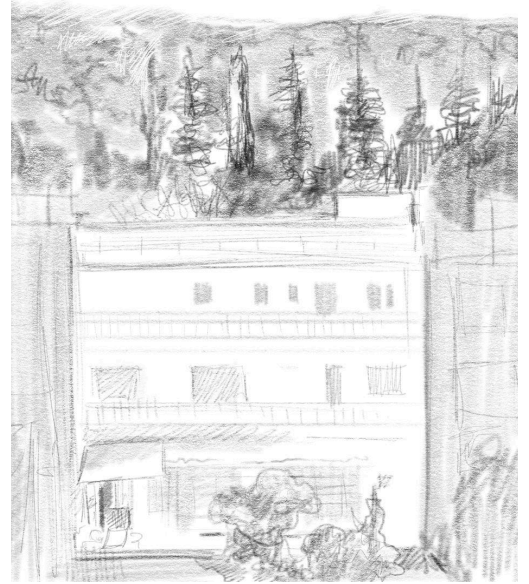

Σκίτσα και κείμενο: Ελένη Φουντουλάκη

1960 περίπου. Κάτω από τον λόφο του Φιλοπάππου, ανάμεσα σε ήχους πουλιών, κουδούνια από κασίκια και ενίοτε πετάγματα γλάρων που έρχονται από τον Πειραιά κάνοντας τις ανιχνευτικές τους βόλτες πάνω από τα μπαλκόνια, βρίσκεται ένα οικοδόμημα που στέκει μεγαλόπρεπα, αγναντεύοντας το αττικό λεκανοπέδιο. Από τα μπαλκόνια του μπορεί να ξεκουράσει κανείς το βλέμμα του στον Υμηττό και τις συστάδες δέντρων στο πρώτο νεκροταφείο μέχρι την Αίγινα και τα αχνά βουνά της Πελοποννήσου. Τότε, ο δρόμος που διαχώριζε την Παναγιωτίου -τον περιφερειακό δρόμο που συνενώνει τις τρεις από τις πιο όμορφες αστικές γωνιές της Αθήνας, το Θησείο, τα άνω Πετράλωνα, το Κουκάκι μέχρι Μακρυγιάννη - Ακρόπολη, δεν υπήρχε ακόμη.

Στο κυρίαρχο αρχικό κτίσμα, το ισόγειο που βλέπει στα νεοκλασικά κτίρια της οδού Φιλοπάππου, στην πίσω πλευρά υπήρχε μια πρασιά στην αυλή που χώριζε φυσικά τον λόφο από το σπίτι με σημείο αναφοράς ένα συντριβάνι, κατασκευή της ιδιοκτήτριας οικογένειας, και ένα κοτέτσι. Η νέα ρυμοτομία της περιοχής έφερε την αλλαγή να περνάει ο περιφερειακός από εκεί και έτσι η αυλή χτίστηκε και έκλεισε δημιουργώντας νέο ισόγειο, μετατρέποντας το παλιό σε υπόγειο, στα χαρτιά μονάχα καθώς τίποτε άλλο δεν το χαρακτηρίζει ως τέτοιο, μιας και τα 160 τ.μ. και το άπλετο φως από την τεράστια τζαμαρία κατά μήκος του τοίχου της πρόσοψης φωτίζουν τον

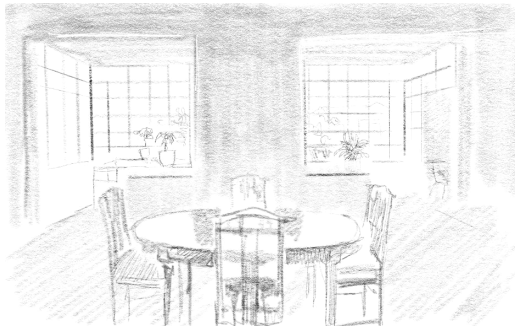
Κάτω από τον λόφο του Φιλοπάππου, βρίσκεται ένα οικοδόμημα που στέκει μεγαλόπρεπα, αγναντεύοντας το αττικό λεκανοπέδιο.

ενιαίο χώρο, ενώ ένας μακρύς ξύλινος πάγκος κατά μήκος του, βλέπει στην μπροστινή αυλή και σε καλεί να καθίσεις. Λίγο πιο πέρα, ένα πιάνο μπροστά από τις κρεβατοκάμαρες με τις επιτοίχιες κατασκευές που σχεδιάζουν περίτεχνα τον φωτισμό, αναδεικνύοντας τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του χώρου. Η μικρή αυλή, κατάφυτη, βλέπει τον μπλε ουρανό όπου ξεμυτίζουν ελαφρώς οι σκεπές με τα ακροκέραμα από τα εναπομείναντα νεοκλασικά της περιοχής.

Ανεβαίνεις από μια φαρδιά ξύλινη σκάλα και μπαίνεις στο ισόγειο. Είτε από εκεί, είτε από μια δεύτερη αυτόνομη είσοδο από τον κεντρικό δρόμο όπου περνάς το κατώφλι, μια μεταλλική πόρτα, και βρίσκεσαι σε έναν χώρο λουσμένο στο φως, βιώνοντας μια αίσθηση ευφροσύνης. Το πρώτο που αντικρίζεις είναι η κλειστή, αρχιτεκτονική προεξοχή στο βάθος

από γυαλί σε όλο το ύψος και μήκος του τοίχου σχηματίζοντας ένα κάδρο για τις μεταβολές του φωτός, τα παιχνιδίσματά του πάνω στα γύρω σπίτια και στις πλαγιές του Υμηττού, τη θάλασσα πιο πέρα, δημιουργώντας σχεδόν μια μεταφυσική σχέση ανάμεσα στον ένοικο και το «έξω». Όλος ο βασικός χώρος φτιάχτηκε με τρόπο που θαρρείς έγινε για να σχεδιαστεί αυτό το κομμάτι ουρανού μέσα στην απεραντοσύνη του. Εάν θέλεις να νιώσεις το *Υψηλό*, εκεί βρίσκεται το αγνάντιό σου.

Για αυτή τη συνθήκη σε προετοιμάζουν λίγο πριν, τα εκατέρωθεν ανοίγματα της κεντρικής κολώνας του σπιτιού, ένας τεράστιος ενιαίος χώρος όπου διαχωρίζεται νοερά σε δύο μικρότερους. Εκεί φιλοξενείται το σαλόνι πάνω σε μια ξύλινη υπερυψωμένη κατασκευή, λίγο παραπέρα μία ροτόντα να υποδέχεται επίσημες, και μη, συνευρέσεις ενώ στον

απέναντι τοίχο ένα μακροσκελές, ορθογώνιο άνοιγμα σε προϊδεάζει για τον χώρο της κρεβατοκάμαρας. Από εκεί, περνάς έξω στην βεράντα που επικαλείται αντίστοιχες εκείνων των αθηναϊκών μπαλκονιών, αποτυπωμένες σε γκραβούρες, αποκαλύπτοντας ένα αλλοτινό αστικό τοπίο, καθώς οι καφετιές σκεπές με τα κεραμίδια αφήνουν ανεμπόδιστα το βλέμμα προς τον αττικό ουρανό.

Τώρα από τις τζαμαρίες και τα παράθυρα με τον μεταλλικό κάναβο και τον έντονο βιομηχανικό σχεδιασμό, απολαμβάνει κανείς όλο τον φυσικό πλούτο του περιαστικού άλσους με τα πεύκα, τα κυπαρίσσια, τους θάμνους και τα μικρά μονοπάτια όπου εκεί, σε ένα μεταβουκολικό τοπίο επιδίδονται, καθημερινά, σε αθλητικές δραστηριότητες οι κάτοικοι της περιοχής. Στη συγκεκριμένη τοποθεσία του σπιτιού βρίσκονται και τα "νταμάρια" του λόφου, όπου μερικές δεκαετίες πίσω χρησιμοποιούνταν για εξόρυξη πέτρας να χτίσουν

τους φράχτες των γύρω σπιτιών καθώς και τα τειχία που θα συγκρατούσαν αργότερα το επικλινές έδαφος. Ακόμη μπορεί να ανιχνεύσει κανείς στα γειτονικά σπίτια την πέτρα που πάρθηκε από εκεί με το χαρακτηριστικό υπόλευκο χρώμα της, που άλλοτε ροζίζει και άλλοτε κιτρινίζει.

Η ιστορία του σπιτιού

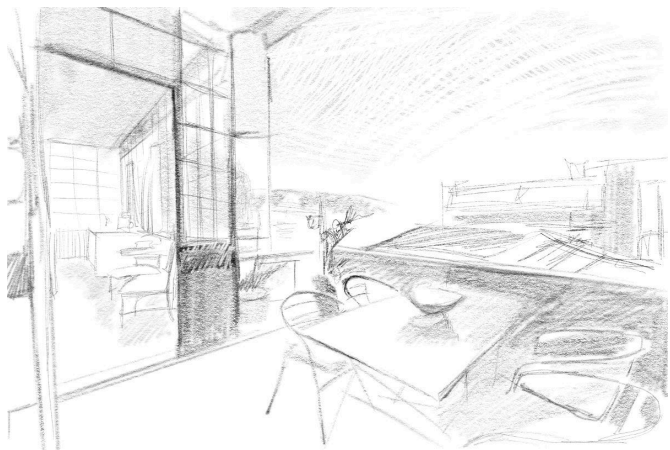
Όταν πρωτοκατοικήθηκε το εν λόγω κτίριο, χρησιμοποιήθηκε αρχικά για να στεγάσει τα καζάνια μιας βιοτεχνίας παραγωγής ούζου καθώς τα βιομηχανικά τύπου μπετά του και το ξύλινο πάτωμα από αμερικάνικο πεύκο, γνωστό για τις μηχανικές αντοχές του, ήταν ιδανικός χώρος για τέτοια εγχειρήματα. Άλλωστε, ο τότε χαρακτήρας της περιοχής ακροβατούσε ανάμεσα σε νεοκλασικά κτίρια, σε δίπατα του αθηναϊκού μοντερνισμού, που ακόμη μπορεί να τα θαυμάσει κανείς, σε πολυκατοικίες του μεσοπολέμου και σε μεγάλες ή μικρότερες βιοτεχνίες, καθώς και το ΦΙΞ, την πρώτη μεγάλη ζυθοποιία μεγάλης κλίμακας στην Ελλάδα. Ο ιδιοκτήτης του σπιτιού, που έζησε εκεί από τα παιδικά του χρόνια μέχρι τώρα, είδε τη σταδιακή μεταμόρφωση του οικήματος...

Αλλοι δύο όροφοι υψώθηκαν προς τα πάνω για να στεγάσουν την οικογένεια καθώς, στα δύο πρώτα επίπεδα, τη θέση της βιοτεχνίας ήρθε να καλύψει η επαγγελματική δραστηριότητα ενός συλλέκτη και συντηρητή τέχνης. Ακόμη υπάρχει το επιβλητικό χρηματοκιβώτιο, σαν μεγάλη κρύπτη, που θα σφάλιζε μέσα του επιφανή έργα της εποχής και όχι μόνο, μιας και λέγεται ότι μέχρι και ένας Ρέμπραντ έμελλε να υπάρξει για λίγο εκεί. Εκθέσεις και διάφορα καλλιτεχνικά δρώμενα, μαζώσεις και συζητήσεις χαρακτήρισαν την ατμόσφαιρα του κτιρίου εκείνης της εποχής.

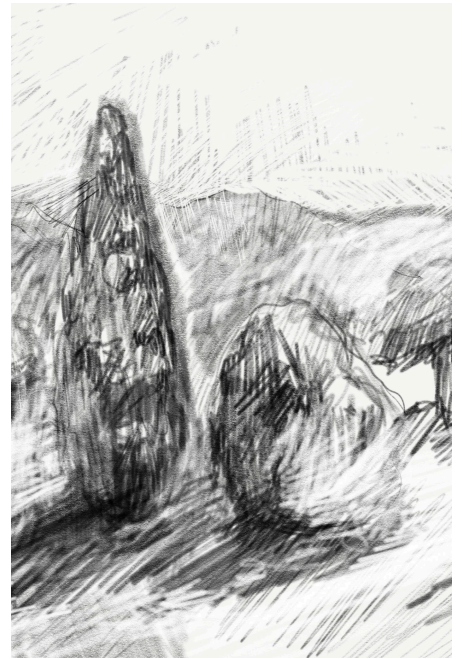
Η προσθήκη δύο νέων ορόφων

Λίγα χρόνια πέρασαν ακόμα και βρισκόμαστε γύρω στο 1974. Περνάς στον πρώτο όροφο, είτε απτόν δρόμο κατευθείαν με την αυτόνομη είσοδο, είτε μέσα από το ισόγειο. Καθώς ανεβαίνεις τη μαρμάρινη σκάλα μεταβαίνεις όλο και πιο

κοντά στο ελληνικό φως, ένα φως που αμβλύνει τις μορφές. Μπαίνοντας από μία δρύινη πόρτα το πάτωμα είναι ντυμένο με μάρμαρα Τήνου, με πρασινόμαυρα και γκρι νερά που δίνουν τη θέση τους στις κηλίδες των μωσαϊκών του σπιτιού, χαρακτηριστικό δείγμα της αρχιτεκτονικής εκείνης της δεκαετίας, όπου το βλέμμα χάνεται στα μικρά βοτσαλωτά μοτίβα, σχηματίζοντας θραυσματικές εικόνες. Η κουζίνα, με πράσινα ντουλάπια και μαρμάρινο νεροχύτη, ηλιόλουστη, στέκει ψηλά και αγναντεύει. Εκεί μπορεί να φανταστεί κανείς τον εαυτό

Εκεί μπορεί να φανταστεί κανείς τον εαυτό του να κάθεται και να ρεμβάζει το αστικό τοπίο.

του να κάθεται και να ρεμβάζει το αστικό τοπίο και το χρυσαφένιο της θάλασσας, καθώς ο θαλασσινός αέρας γεμίζει τον χώρο. Ένα μακροσκελές μπαλκόνι διατρέχει την κουζίνα και φτάνει μέχρι τις

κρεβατοκάμαρες με τα ξύλινα πατώματα, σχεδιασμένα με τεχνική ψαροκόκαλο. Στην πίσω πλευρά, φαίνονται το Ικόνιο και το Σέμπο με τις γερανογέφυρες, προπύργια της βιομηχανικής ζώνης των δυτικών προαστίων ενώ πιο πέρα, ψηλότερα στον λόφο, το

μνημείο του Φιλόπαππου. Είσαι τόσο κοντά και από τέτοιο ύψος λες και βρίσκεσαι κάτω από τα πεύκα, καταμεσής του λόφου.

Τέλος, μεταβαίνεις στον τελευταίο όροφο ο οποίος είναι διαχωρισμένος σε δύο μέρη, καθένα με τη δική του προσωπικότητα. Στη μία μεριά μια μικρή γκαρσονιέρα όπου από το μπαλκόνι της βλέπει κανείς το αλσάκι στο πρώτο νεκροταφείο, το θέατρο βράχων λίγο πιο πέρα, τη δεξαμενή και τον λόφο Καλλιθέας. Δύο κυπαρίσσια πιο δεξιά ανακόπτουν για λίγο την πορεία του βλέμματος και αναμετριοούνται με τον πύργο του Πειραιά. Κάποιες φορές φαίνονται στο βάθος τα πανάκια από τις βάρκες στο Φάληρο...

Στο δεύτερο και μεγαλύτερο οίκημα, όλοι οι χώροι του είναι παραδομένοι στο φως και παρότι διαχωρισμένοι, εύκολα μπορούν να διαμορφωθούν σε έναν ενιαίο χώρο και να φιλοξενούν λογίων, λογίων δραστηριότητες μιας και η κάτοψη του ορόφου είναι ένα τετραγωνισμένο ορθογώνιο, όπου από το ένα δωμάτιο περνάς στο άλλο, έχοντας μια αίσθηση οικειότητας, ανεξαρτήτως των πολλών τετραγωνικών του.

Κλείνοντας πίσω σου την πόρτα ανεβαίνεις μια μεταλλική, στριφογυριστή σκάλα που σε βγάζει στην ταράτσα. Λίγο πριν, ένα λιλιπούτειο δωμάτιο, λειτουργεί ως αποθηκευτικός χώρος, με μπλε σκούρο χρώμα και ξύλινη επένδυση, σαν ένα μικρό παρατηρητήριο караβιού. Η ταράτσα του οικοδομήματος σε φέρνει πιο κοντά στους άγριους σχηματισμούς των βράχων όπου, σαν ζωγραφισμένο τοπίο του Μαλέα, αλλάζει χρωματισμούς ανάλογα το φως. Ένα φως άλλοτε εκτυφλωτικό και άλλοτε ήπιο, αναστοχαστικό, στο επιστέγασμα αυτού του οικήματος, ολοκληρώνει την εμπειρία του ένοικου καθώς του αποκαλύπτεται σταδιακά, μέσα από κάθε μοναδικό επίπεδο του σπιτιού.

